Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto
12.11.2018

SM1834035
Asiaryhmä
Asianro

Hallintovaliokunta

Sisäministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle (HE 149/2018 vp) laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt sisäministeriön kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle (HE 149/2018 vp) laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta.

Valtiovarainministeriön laatimassa hallituksen esityksen perusteluissa viitataan Euroopan neuvoston korruption vastaisen toimielin GRECO:n (Group of States against Corruption) 09/2017 Suomessa tekemään maatarkastukseen, jonka kohteena olivat johtavien virkamiesten ja ministerien sekä lainvalvontaviranomaisten eettiset ohjeet ja säännöstöt, eturistiriitatilanteet, sivutoimet, tulojen ja sidonnaisuuksien ilmoittaminen, ohjeiden noudattaminen käytännössä sekä tietoisuus korruptiosta ja sen torjunnasta. Sisäministeriö pitää ehdotettua säännöstä virkamieseettisen neuvottelukunnan perustamisesta kannatettavana huomioiden myös Euroopan neuvosto korruption vastaisen toimielimen näkemyksen asiasta.

Hallituksen esityksen mukaan virkamieseettisen neuvottelukunnan käsiteltäväksi tarkoitetulla eettisellä ongelmalla tarkoitetaan tilanteita, joissa eettisesti perusteltu toimintapa on epäselvä. Sisäministeriön näkemyksen mukaan hallituksen esityksessä olisi erityisesti informatiivisista ja neuvottelukunnan tehokkaaseen hyödyntämiseen liittyvistä syistä perusteltua antaa myös käytännön esimerkkejä tilanteista, joissa neuvottelukunta voisi olla hyödynnettävissä.

Valtiovarainministeriössä on niin ikään valmisteltu luonnosta valtioneuvoston asetukseksi valtion virkamieseettisestä neuvottelukunnasta. Lausunnoilla olleen asetusluonnoksen 4 §:n mukaan neuvottelukunta voi tarvittaessa kutsua ulkopuolisia asiantuntijoita avukseen. Sisäministeriön näkemyksen mukaan asetuksessa tulisi varmistua siitä, että neuvottelukunta asiantuntijoita kutsuessaan mahdollisuuksien mukaan kiinnittää erityistä huomiota suosituksen tai lausunnon kohteena olevaan toimialaan, jotta varmistettaisiin riittävä kyseistä sektoria koskeva asiantuntemus. Esimerkkinä voidaan mainita esimerkiksi turvallisuussektori, jolla työskentelee erityisiä toimivaltuuksia ja

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

käyttäytymisvaltuuksia omaavia virkamiehiä, kuten poliisi- ja sotilasvirassa olevia.

Lisäksi valtiovarainministeriö on lausuntokierroksella pyytänyt, että lausunnoissa otettaisiin kantaa, tulisiko valtioneuvoston asetuksessa virkamieseettisestä lautakunnasta säätää neuvottelukunnan tehtäväksi myös, että se antaa lausunnon valtion viraston ja virkamiehen välisellä valtion virkamieslain 44 a §.n mukaisella karenssisopimuksella sovitusta rajoitusajasta ja sen voimaantulosta, jos sopimuksen tehnyt virasto tai virkamies sitä pyytää. Sisäministeriön näkemyksen mukaan valtion virkamieseettisen lautakunnan tehtäviin tulisi sisällyttää edellä kuvatut asiat.

Edellä mainittuun GRECO:n laatimaan raporttiin sisältyvien, Suomea koskevan maatarkastuksen pohjalta tehtyjen havaintojen ja suositusten perusteella sisäministeriö on kiinnittänyt lisäksi huomiota seuraaviin asioihin, mahdollisesti osana valtion virkamieseettisen lautakunnan tulevia tehtäviä.

1) Johtavia virkamiehiä ja ministereitä koskevan eettisen ohjeistuksen lisäksi tulisi koota yhteen ja laatia koko muuta virkamieskuntaa koskeva eettinen ohjeisto (code of conduct).

2) Johtavien ja muiden ylimpien virkamiesten tehtäviin nimittämisen lisäksi virkasuhteeseen nimittämistä koskevien säännösten tulisi mahdollistaa myös erikseen määriteltäviin muihin tehtäviin nimittäminen aina määrä-ajaksi, jotta tietyistä virkaurista ei muodostu liian staattisia.

3) Virkamiehen uran kehittymistä koskevan päätöstoimivallan eettistä tarkastelua tulisi tehdä ja ohjeistaa myös koko valtionhallinnon tasolla.

Lisäksi sisäministeriön toteaa, että virkamiesetiikasta annettavien valtion virkamieseettisen lautakunnan aloitteiden, suositusten ja lausuntojen tulee olla virkamiesten oikeusturvan näkökulmasta riittävän konkreettisella tasolla ohjaavia.

Henkilöstö- ja hallintojohtaja Marja-Riitta Salokannel

Erityisasiantuntija Hanne Huvila

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 12.11.2018 klo 12:16. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.